

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

เมื่อพิจารณาจากสภาพปัญหาของตลาดรถยนต์มือสองในประเทศไทยที่ยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายที่กำหนดหน้าที่ของผู้ขายรถยนต์มือสอง และสิทธิของผู้ซื้อรถยนต์มือสองที่ควรได้รับความคุ้มครองที่ชัดเจน แม้ว่าปัจจุบันประเทศไทยจะมีกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายอันเกิดจากสินค้ารถยนต์หลายฉบับ ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องหลักเรื่องหนี้และความรับผิดตามสัญญาฉบับแก้ไข พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 แต่กฎหมายดังกล่าวก็ไม่สามารถให้ความคุ้มครองผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการปรับใช้ตามหลักกฎหมายทั่วไป ไม่ได้ใช้บังคับสำหรับสินค้ารถยนต์มือสอง โดยเฉพาะ ซึ่งสินค้ารถยนต์เป็นสินค้าที่มีความแตกต่างจากสินค้าประเภทอื่น ๆ กล่าวคือ รถยนต์เป็นสินค้าที่มีกระบวนการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ และมีขั้นตอนในการผลิตที่สลับซับซ้อน จึงเป็นเรื่องยากที่ผู้ซื้อที่เป็นประชาชนทั่วไปจะมีความสามารถในการตรวจสอบสภาพรถยนต์ก่อนตัดสินใจซื้อได้ ซึ่งจะต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถทางด้านนี้ โดยเฉพาะ ทั้งนี้รถยนต์ยังเป็นสินค้าที่มักพบเห็นความชำรุดบกพร่องภายหลังจัดจำหน่ายรถยนต์ โดยผู้ซื้อจะต้องใช้ไปในช่วงระยะเวลาหนึ่งจึงจะพบเห็นความชำรุดบกพร่องได้ ดังนั้นจึงควรที่จะมีมาตรการทางกฎหมายสำหรับรถยนต์มือสองโดยเฉพาะ

จากการศึกษาพบว่าในต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศญี่ปุ่นนั้นเป็นประเทศที่ตลาดรถยนต์มือสองเป็นที่นิยมอย่างมาก เนื่องจากมาตรการการตรวจสอบสภาพรถยนต์ตามกำหนดเวลาที่เรียกว่า SHAKEN มีความเข้มงวดเป็นอย่างมากจึงทำให้คนญี่ปุ่นมีค่าเฉลี่ยการใช้รถยนต์ที่ไม่เกิน 5 ปี รถยนต์มือสองจากประเทศญี่ปุ่นจึงยังมีสภาพเครื่องยนต์ที่ดีได้มาตรฐานคุณภาพเหมือนรถยนต์คันใหม่จึงทำให้เป็นที่นิยมไปทั่วโลก และนอกจากนี้สหรัฐอเมริกาก็มีมาตรการในการตรวจสอบสภาพรถยนต์ก่อนจัดจำหน่ายเพื่อให้ผู้ซื้อรถยนต์มือสองได้ใช้รถยนต์ที่ได้มาตรฐานคุณภาพและความปลอดภัย

จากการศึกษายังพบเพิ่มเติมอีกด้วยว่า ในบางประเทศยังได้มีมาตรการทางด้านสิ่งแวดล้อมด้วย เพราะรถยนต์มือสองเป็นรถยนต์ที่ผ่านการใช้มาแล้วจึงอาจมีการปล่อยมลพิษที่มากกว่ารถยนต์มือหนึ่ง โดยพบว่าราชอาณาจักรนิวซีแลนด์ได้กำหนดเป็นมาตรฐานบังคับให้ผู้ขายรถยนต์มือสองจะต้องจัดให้มีการติดฉลากเชื้อเพลิงรถยนต์มือสอง ซึ่งนอกจากจะเป็นการแสดงข้อมูลเกี่ยวกับการปล่อยมลพิษแล้ว ยังช่วยให้ผู้บริโภคใช้ในการพิจารณาเปรียบเทียบรถยนต์คันอื่นเพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกซื้อรถยนต์ที่มีการประหยัดพลังงาน เพื่อลดค่าใช้จ่ายและยังเป็นการลดการปล่อยมลพิษด้วย ขณะที่ทางเครือรัฐออสเตรเลียได้มีหน่วยงานคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดมาตรการในการควบคุมมลพิษทางเสียง โดยกำหนดห้ามผู้ขายรถยนต์ทำการขายรถยนต์ที่อุปกรณ์ควบคุมเสียงมีความชำรุดบกพร่อง ผู้ใดฝ่าฝืนก็จะมิบทลงโทษทางอาญา

ส่วนมาตรการคุ้มครองผู้บริโภคทางด้านฉลากตามประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลากฉบับที่ 35 (พ.ศ. 2556) เรื่องให้รถยนต์ที่ใช้แล้วเป็นสินค้าที่ควบคุมฉลาก โดยได้กำหนดให้รถยนต์มือสองที่จำหน่ายจะต้องแสดงข้อมูลตามที่ประกาศกำหนด ซึ่งจากการศึกษาพบว่าเป็นข้อมูลทั่วไป ในขณะที่ประเทศญี่ปุ่นได้มีระบบการให้คะแนนโดยการประเมินจากสภาพรถยนต์ภายในและภายนอกรถยนต์ โดยผู้เชี่ยวชาญจะทำการตรวจสอบสภาพรถยนต์และประเมินออกมาเป็นคะแนนทำให้ผู้ซื้อรถยนต์มือสองสามารถพิจารณาได้โดยง่าย และทำให้ผู้บริโภคได้ทราบถึงข้อมูลสภาพรถยนต์มือสองก่อนทำการตัดสินใจซื้อ จึงทำให้ผู้บริโภคได้รับความคุ้มครองและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ที่ผู้บริโภคมีสิทธิที่จะได้รับข่าวสารรวมทั้งคำพรรณนาคุณภาพที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับสินค้า ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับการโฆษณาหรือการแสดงฉลากตามความเป็นจริงและปราศจากพิษภัยแก่ผู้บริโภค รวมตลอดถึงสิทธิที่จะได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการอย่างถูกต้องเพียงพอที่จะไม่หลงผิดในการซื้อสินค้าหรือรับบริการ โดยไม่เป็นธรรม

ในส่วนมาตรการภายหลังจัดจำหน่ายรถยนต์มือสองนั้น พบว่ากฎหมายของประเทศไทยไม่ได้มีการกำหนดให้ผู้ขายรถยนต์มือสองจะต้องจัดให้มีการรับประกันคุณภาพสินค้านำรถยนต์มือสองภายหลังจัดจำหน่าย การที่ผู้ประกอบการธุรกิจรถยนต์มือสองได้จัดให้มีการรับประกันรถยนต์นั้นเป็นมาตรการสมัครใจที่เอกชนได้ทำขึ้นเพื่อส่งเสริมการขายให้ผู้ซื้อมีความมั่นใจว่ารถยนต์มือสองที่ได้ซื้อจากตนจะมีมาตรฐานคุณภาพและความปลอดภัย หากไม่เป็นเช่นนั้นผู้ประกอบการก็จะรับผิดชอบอยู่ในช่วงระยะเวลาการรับประกัน ในขณะที่ต่างประเทศ โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกาได้มีกฎหมาย Lemon Law ซึ่งในมลรัฐ New York ได้นำมาบังคับใช้สำหรับรถยนต์มือสองโดยเฉพาะ โดยกำหนดให้ผู้ขายรถยนต์มือสองจะต้องจัดให้มีการรับประกันคุณภาพสินค้า

รถยนต์มือสองภายหลังจัดจำหน่าย ซึ่งใช้เกณฑ์อายุการใช้งานและเกณฑ์ระยะทางของรถยนต์ในการพิจารณาการให้การรับประกัน

นอกจากนี้กฎหมายไทยยังมีได้มีมาตรการเยียวยาความชำรุดบกพร่องรถยนต์มือสองที่เกิดขึ้นภายหลังจัดจำหน่ายอย่างชัดเจนและเหมาะสม อาทิ มาตรการเยียวยาในการซ่อมแซมรถยนต์ การเปลี่ยนรถยนต์คันใหม่ การคืนเงิน การชดใช้ราคา ดังเช่นมาตรการทางกฎหมายในมลรัฐ New York สหรัฐอเมริกาที่ได้กำหนดสิทธิของผู้ซื้อไว้อย่างชัดเจนที่จะได้รับการซ่อมแซมถ้ารถยนต์มีความชำรุดบกพร่อง ถ้าไม่สามารถซ่อมแซมได้ก็ต้องคืนเงินให้แก่ผู้ซื้อ ส่วนในเครือรัฐออสเตรเลียและราชอาณาจักรนิวซีแลนด์ก็มีการกำหนดสิทธิของผู้ซื้อที่จะเรียกร้องให้ผู้ขายซ่อมแซม เปลี่ยนสินค้า ได้รับเงินคืน เช่นกัน

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานรถยนต์มือสองและการคุ้มครองผู้บริโภค โดยเปรียบเทียบกฎหมายในต่างประเทศและประเทศไทยแล้ว ผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

5.2.1 เสนอให้ภาครัฐจัดให้มีมาตรการทางกฎหมายสำหรับคุ้มครองผู้บริโภครถยนต์มือสองโดยเฉพาะ

เพื่อให้ผู้บริโภครถยนต์มือสองได้รับความคุ้มครองที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากที่สุด ผู้เขียนเห็นควรให้ภาครัฐจัดให้มีมาตรการทางกฎหมายสำหรับคุ้มครองผู้บริโภครถยนต์มือสองอย่างชัดเจนไว้เป็นการเฉพาะ เนื่องจากสินค้ารถยนต์มือสองเป็นสินค้าที่ไม่เหมือนกับสินค้าทั่วไป จึงควรที่จะได้รับความคุ้มครองเป็นการเฉพาะเพื่อใช้บังคับกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริโภคที่ซื้อรถยนต์มือสองและผู้ประกอบธุรกิจรถยนต์มือสอง โดยเฉพาะ การปรับใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งเป็นกฎหมายที่อยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกันระหว่างคู่สัญญาและโดยหลักรัฐจะไม่เข้าไปแทรกแซงการแสดงเจตนาของคู่สัญญาซึ่งเป็นไปตามหลักอิสระในทางแพ่งและหลักเสรีภาพในการทำสัญญา จึงอาจทำให้ผู้บริโภครถยนต์มือสองไม่ได้รับการคุ้มครองที่เหมาะสมเป็นธรรม ผู้เขียนจึงขอเสนอให้ภาครัฐตรากฎหมายเฉพาะที่กำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อเป็นมาตรการในการบังคับใช้กับผู้ประกอบธุรกิจรถยนต์มือสองโดยเฉพาะ โดยมีมาตรการดังต่อไปนี้

(1) เห็นสมควรให้ภาครัฐกำหนดหน้าที่ให้ผู้ประกอบธุรกิจรถยนต์มือสองมีหน้าที่ในการตรวจสอบสภาพรถยนต์มือสองก่อนส่งมอบให้ผู้ซื้อ เพื่อรับรองมาตรฐานคุณภาพรถยนต์มือสองที่จำหน่ายว่าอยู่ในสภาพที่เหมาะสมแก่การใช้งานได้อย่างปลอดภัยและไม่มี ความชำรุดบกพร่อง

เนื่องจากผู้ประกอบธุรกิจรถยนต์มือสองเป็นผู้จำหน่ายจึงต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านนี้โดยเฉพาะจึงเป็นผู้ที่อยู่ในฐานะที่ดีกว่าผู้บริโภคที่สามารถป้องกันรถยนต์ไม่ให้มีความชำรุดบกพร่องได้ ดังนั้นจึงควรเป็นผู้ทำการตรวจสอบสภาพรถยนต์ โดยรัฐจะต้องกำหนดมาตรฐานบังคับในการตรวจสอบสภาพรถยนต์มือสองโดยผู้เขียนขอเสนอมาตรฐานการตรวจสอบ 210 จุดของบริษัท โตโยต้าซัวร์ประเทศไทยที่ได้นำต้นแบบมาจากประเทศญี่ปุ่นมาใช้ให้เหมาะสมกับตลาดรถยนต์มือสองในประเทศไทย ซึ่งได้กำหนดให้รถยนต์มือสองที่จำหน่ายจะต้องผ่านการตรวจสอบสภาพและการทำงานของอุปกรณ์ต่าง ๆ ทั้งภายในรถยนต์ ภายนอกรถยนต์ ระบบเครื่องยนต์กลไก และโครงสร้างรถยนต์ พร้อมทั้งปรับสภาพรถยนต์และทำความสะอาดตามมาตรฐานก่อนจำหน่าย

(2) เห็นสมควรให้กำหนดช่วงระยะเวลาการรับประกันคุณภาพรถยนต์มือสองภายหลังจัดจำหน่าย โดยใช้เกณฑ์อายุการใช้งานและระยะทาง เป็นเงื่อนไขในการพิจารณาความรับผิดชอบของผู้ขายรถยนต์มือสอง

ในกรณีที่รถยนต์มือสองมีความชำรุดบกพร่องภายหลังจัดจำหน่าย เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับความคุ้มครองที่ชัดเจน จึงควรกำหนดกรอบความคุ้มครองในเรื่องการรับประกันรถยนต์ที่ผู้ประกอบธุรกิจรถยนต์มือสองจะต้องให้ความคุ้มครองผู้บริโภคโดยกำหนดเกณฑ์ตามอายุการใช้งานหรือระยะทางรถยนต์ ซึ่งภาครัฐควรกำหนดเป็นมาตรฐานขั้นต่ำที่ผู้ประกอบธุรกิจควรจัดให้มีการรับประกัน โดยนำมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภคสำหรับรถยนต์มือสองตามกฎหมาย Lemon Law ของมลรัฐ New York สหรัฐอเมริกาเป็นแนวทางในการกำหนดเพื่อให้ความคุ้มครองผู้บริโภครถยนต์มือสองได้อย่างเหมาะสม โดยกำหนดดังนี้

1) กรณีรถยนต์มือสองที่จำหน่ายมีเลขไมล์ 36,000 ไมล์หรือน้อยกว่านั้น ผู้ประกอบธุรกิจรถยนต์มือสองจะต้องให้การรับประกันไม่น้อยกว่า 90 วัน หรือ 4,000 ไมล์ แล้วแต่อย่างใดจะถึงก่อน

2) กรณีรถยนต์มือสองที่จำหน่ายมีเลขไมล์มากกว่า 36,000 ไมล์ แต่น้อยกว่า 80,000 ไมล์ ผู้ประกอบธุรกิจรถยนต์มือสองจะต้องให้การรับประกันไม่น้อยกว่า 60 วัน หรือ 3,000 ไมล์ แล้วแต่อย่างใดจะถึงก่อน

3) กรณีรถยนต์มือสองที่จำหน่ายมีเลขไมล์ 80,000 ไมล์หรือมากกว่านั้น แต่ยังไม่เกิน 100,000 ไมล์ ผู้ประกอบธุรกิจรถยนต์มือสองจะต้องให้การรับประกันไม่น้อยกว่า 30 วัน หรือ 1,000 ไมล์ แล้วแต่อย่างใดจะถึงก่อน

(3) เห็นสมควรกำหนดสิทธิต่าง ๆ ของผู้บริโภคที่สามารถเรียกร้องจากผู้ขายรถยนต์มือสองได้ในกรณีที่รถยนต์มีความชำรุดบกพร่องภายหลังจัดจำหน่าย

เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับความคุ้มครองอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม จึงเห็นควรให้มีการนำมาตรการในการคุ้มครองผู้บริโภคที่ซื้อรถยนต์มือสองในต่างประเทศมาใช้เป็นแนวทางให้การให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภคที่ซื้อรถยนต์มือสองในประเทศไทย ซึ่งผู้เขียนเห็นว่ากฎหมาย Lemon Law ของมลรัฐ New York สหรัฐอเมริกามีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้เป็นแม่แบบกฎหมาย (Model Law) เพื่อการปรับปรุงกฎหมายไทยได้ เนื่องจากมีการกำหนดมาตรการเยียวยาความชำรุดบกพร่องสำหรับรถยนต์มือสองที่ชัดเจนและมีโครงสร้างละเอียดเพียงพอในการให้ความคุ้มครองผู้บริโภค โดยผู้เขียนขอเสนอสิทธิของผู้บริโภคในการเรียกร้องให้ผู้ประกอบธุรกิจรถยนต์มือสองรับผิดชอบในกรณีที่รถยนต์มีความชำรุดบกพร่องภายหลังจัดจำหน่าย ได้แก่

1) สิทธิในการเรียกให้ผู้ประกอบธุรกิจรถยนต์มือสองรับผิดชอบในการที่จะซ่อมแซมแก้ไขความชำรุดบกพร่องเป็นอันดับแรก

2) สิทธิในการเรียกให้ผู้ประกอบธุรกิจรถยนต์มือสองเปลี่ยนรถยนต์ ในกรณีที่รถยนต์คันนั้นได้ซ่อมแซมเพื่อแก้ไขความชำรุดบกพร่องมาแล้ว 3 ครั้งหรือมากกว่านั้น หรือใช้ระยะเวลาในการซ่อมแซมแก้ไขมากกว่า 15 วัน

3) สิทธิในการเรียกร้องเงินคืนเต็มจำนวน

กรณีที่ผู้ซื้อรถยนต์มือสองได้แสดงเจตนาที่จะซื้อรถยนต์มือสองตามสภาพที่เป็นอยู่ เห็นควรให้ผู้ประกอบธุรกิจรถยนต์มือสองได้รับการยกเว้นไม่จำเป็นต้องให้การรับประกันรถยนต์ตลอดจนมาตรการเยียวยาความชำรุดบกพร่องภายหลังจัดจำหน่าย และนอกจากนี้เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเกิดประสิทธิภาพ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค หรือ สคบ. ซึ่งเป็นหน่วยงานรัฐ ที่มีหน้าที่ในการรับเรื่องร้องเรียนและให้ความคุ้มครองผู้บริโภค เห็นควรให้เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบการปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายของผู้ประกอบธุรกิจรถยนต์มือสอง ซึ่งหากพบว่าผู้ประกอบธุรกิจรถยนต์มือสองมีการฝ่าฝืนมาตรการต่าง ๆ ผู้เขียนขอเสนอให้นำโทษปรับทางปกครองมาเป็นมาตรการลงโทษเพื่อให้มาตรการทางกฎหมายมีประสิทธิภาพบังคับในการปฏิบัติตามที่กำหนด และเพื่อให้บรรลุผลตามเจตนารมณ์ที่ต้องการให้คุ้มครองผู้บริโภครถยนต์มือสอง อันจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

5.2.2 เสนอให้ปรับปรุงประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก ฉบับที่ 35 (พ.ศ. 2556) เรื่อง ให้อรยนต์ที่ใช้แล้วเป็นสินค้าที่ควบคุมฉลาก

ปัจจุบันประเทศไทยมีมาตรการคุ้มครองผู้บริโภคทางด้านฉลากตามประกาศ คณะกรรมการว่าด้วยฉลาก ฉบับที่ 35 (พ.ศ. 2556) เรื่องให้อรยนต์ที่ใช้แล้วเป็นสินค้าที่ควบคุม ฉลาก ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าควรปรับปรุงเพิ่มเติมข้อมูลสภาพอรยนต์มือสอง เพื่อเป็นประโยชน์แก่ ผู้บริโภคในการตัดสินใจเลือกซื้ออรยนต์ โดยผู้เขียนขอเสนอระบบการให้คะแนนอรยนต์มือสอง ของประเทศญี่ปุ่น ที่ช่วยให้ผู้ซื้อซึ่งเป็นประชาชนทั่วไปสามารถที่จะเข้าใจสภาพอรยนต์มือสองได้ โดยง่าย โดยกำหนดหน้าที่ให้ผู้ประกอบธุรกิจอรยนต์มือสองจะต้องจัดให้มีผู้เชี่ยวชาญทำการ ตรวจสอบสภาพอรยนต์ทั้งภายในและภายนอกอรยนต์ แล้วประเมินสภาพอรยนต์ออกมาเป็น คะแนน เพื่อให้ผู้ซื้อสามารถตรวจสอบสภาพอรยนต์ได้จากฉลากที่แสดงโดยพิจารณาจากคะแนน ดังกล่าว ดังนั้นจึงเห็นควรให้คณะกรรมการว่าด้วยฉลากได้ปรับปรุงประกาศดังกล่าว

นอกจากนี้ผู้เขียนพบว่าประเทศไทยมี Eco Sticker ที่แสดงข้อมูลเกี่ยวกับการปล่อยมลพิษ ของอรยนต์ แต่ได้บังคับใช้สำหรับอรยนต์มือหนึ่งเท่านั้น ไม่ครอบคลุมถึงอรยนต์มือสอง ผู้เขียนจึง เสนอแนะให้มีการนำมาปรับใช้กับอรยนต์มือสองด้วย เพื่อประโยชน์ต่อผู้บริโภคในการพิจารณา ประกอบการตัดสินใจเลือกซื้ออรยนต์มือสองที่ได้มาตรฐานคุณภาพแล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อ สิ่งแวดล้อมอีกด้วย

ข้อเสนอแนะที่ผู้เขียนเสนอมาทั้งหมดนี้ผู้เขียนเห็นว่าจะจะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริโภค รยนต์มือสองในประเทศไทย เพื่อเป็นการยกระดับมาตรฐานตลาดอรยนต์มือสองของประเทศไทย ให้มีประสิทธิภาพและทัดเทียมกับต่างประเทศมากยิ่งขึ้น